

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
ГжЗ 306/21
2.2.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Булајић, председника већа, Станиславе Митровић и Јасне Беловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ... бр. ..., чији је пуномоћник Владимир Матић, адвокат из Београда, Крајишке дивизије бр. 52д, против тужених “Инсајдер тим” д.о.о. Београд и ББ, оба из ..., ..., чији је заједнички пуномоћник Борис Богдановић, адвокат из Београда, Сремска бр. 9, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о жалбама тужених изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 201/19 од 21.6.2021. године, у седници већа одржаној дана 2.2.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужених “Инсајдер тим” д.о.о. Београд и Милана Рашевића, оба из Београда и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 201/19 од 21.6.2021. године у ставу првом, трећем и петом изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 201/19 од 21.6.2021. године, ставом првим изреке обавезан је тужени “Инсајдер тим” д.о.о. Београд да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете у виду претрпљених душевних болова због повреде угледа, части и достојанства личности исплати износ од 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 21.6.2021. године па до коначне исплате. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца преко досуђеног а до траженог износа, за износ од још 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 21.6.2021. године па до коначне исплате; у делу у коме је тражио да суд обавезе туженог ББ из ... да му солидарно са туженим “Инсајдер тим” д.о.о. Београд на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части,

угледа и достојанства личности исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 21.6.2021. године па до коначне исплате; у делу у коме је тражио да се утврди да су тужени издавач “Инсајдер тим” д.о.о. Београд и ББ из ..., одговорни уредник медија поратала www.informer.rs и то текста под насловом “..., и дела текста у виду реченице: “...” од године, повредили тужиочево право на част, углед, достојанство личности чиме су му нанели душевне болове. Ставом трећим изреке обавезан је тужени ББ из ... да о свом трошку јавно објави изреку и увод правноснажне судске одлуке, без коментара и без одлагања на порталу www.informer.rs Ставом четвртим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се објави правноснажна судска одлука у преосталом делу. Ставом петим изреке обавезан и су тужени као солидарни дужници да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплате износ од 91.600,00 динара.

Против наведене пресуде тужени су благовремено изјавили жалбе побијајући је из свих законских разлога и то у ставу првом, трећем и петом изреке.

Испитујући побијану пресуду у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр.72/2011 са каснијим изменама и допунама), апелациони суд је оценио да су жалбе тужених делимично основане.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би се ожалбена пресуда морала укинути. Није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку, на коју тужени неосновано указују жалбама. Изрека првостепене пресуде је јасна у побијаном делу и у складу са разлозима образложења, а у пресуди су наведени јасни и непротивречни разлози о свим битним чињеницама, који нису у противречности са изведеним доказима.

Према утврђеном чињеничном стању дана 18.3.2019. године у електронском издању независних дневних новина “Информер”, односно на интернет домену www.informer.rs чији је издавач тужени “Инсајдер тим” д.о.о. Београд а главни и одговорни уредник тужени ББ, објављен је текст са насловом “..., и дела текста у виду реченице: “...”

У конкретном случају првостепени суд је оценио да су информације објављене у спорном тексту неистините, објективно увредљиве и подобне да повреду част и углед тужиоца имајући у виду да је у спорном тексту тужилац поводом његовог учешћа у демонстрацијама опозиционих политичких странака, које су се окончале уласком у зграду Радио телевизије Србије, окарактерисан као фашиста уз напомену да се ВВ као његов коалициони партнер јавно дистанцирао од поменутог догађаја. У тексту и наслову изнета је одређена констатација-тврдња која је таква да код просечног читаоца не може, а да не изазове крајње негативну оцену онога на кога се та информација односи, а које тврдње представљају нетачну информацију па самим тим и неодпуштenu. Објављивањем наведених информација изнет је одређени непримерени и претерани вредносни суд који за полазну основу нема истините чињенице које би давале довољно основа за формирање таквог суда, а сам текст прати и крајње увредљив наслов.

Полазећи од наведеног првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца делимично основан, јер је објављивањем оваквих информација које су неистините и непотпуне створена погрешна представа о тужиоцу, као најблаже речено репресивној особи која заговара идеологију “софистициране диктатуре”, која је у потпуној колизији са демократским вредностима на којима почива правни систем његове матичне државе и на који начин се имплицира да је заговорник неприхватљивих политичких стандарда, чиме је повређена част и углед тужиоца, па је применом члана 5, 79, 112, 113, 114 и 115 Закона о јавном информисању и медијима у вези са чланом 200 Закона о облигационим односима и 232 Закона о парничном поступку, закључио да постоји обавеза туженог “Инсајдер тим” д.о.о. Београд да тужиоцу накнади нематеријалну штету за претрпљене душевне болове због повреде части, угледа и достојанства личности коју је претрпео и одлучио као у ставу првом изреке а у ставу трећем изреке у односу на обавезу главног и одговорног уредника да о свом трошку, јавно објави изреку и увод пресуде на порталу www.informer.rs, у складу са одредбом члана 120 Закона о јавном информисању и медијима, дајући за своју одлуку ваљане разлоге које у свему као правилне прихвата и другостепени суд.

Правилно је првостепени суд применио материјално право код одмеравања висине правичне новчане накнаде за наведени вид нематеријалне штете. Износ од 100.000,00 динара који је суд досудио тужиоцу, по мишљењу апелационог суда је правично и правилно одмерен, сходно одредби члана 200 став 2 ЗОО у вези са чланом 232 ЗПП. Досуђени износ за повреду гарантованих права тужиоца представља одговарајућу сатисфакцију за тужиоца, примерен је друштвено-економским условима у којима се досуђује и њиме се не погодује тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом института новчане накнаде нематеријалне штете. Првостепени суд је објективно оценио све околности конкретног случаја које су од утицаја на висину накнаде, и то начин и средство којим су повређена заштићена добра, а имао је у виду све бројне непријатности којима је тужилац био изложен у свом приватном и пословном окружењу, као и јачину и трајање душевних болова које је трпео али и објављени деманти. Тужени “Инсајдер тим” д.о.о. Београд је правилно обавезан да тужиоцу плати законску затезну камату у складу са одредбом члана 277 став 1 и члана 189 став 2 ЗОО, од дана доношења првостепене пресуде, када је одмерена висина накнаде па до исплате.

Неосновано је жалбено указивање да је образложење пресуде међусобно контрадикторно, јер суд са једне стране у целости одбија тужбени захтев за утврђење да су тужени објављивањем спорних информација повредили право тужиоца на достојанство личности, али и поред тога делимично усваја захтев за накнаду штете по основу повреде части и угледа, као и да образложење пресуде не садржи јасне и разумљиве разлоге за став суда о делимичној основаности тужбеног захтева за накнаду штете у односу на туженог “Инсајдер тим” д.о.о. Београд, пошто је захтев за утврђење повреде права на достојанство личности одбијен у целости у односу на оба тужена. Ово из разлога што је овај захтев одбијен у ставу другом изреке са образложењем да тужени нису пасивно легитимисани у овом делу тужбеног захтева, а не из разлога што није утврђена повреда наведених права тужиоца, како се то жалбама имплицира.

Првостепени суд је на основу изведених доказа и њихове оцене појединачно и у међусобној вези, правилном применом члана 8 ЗПП утврдио одлучне чињенице у овој правној ствари, због чега су неосновани жалбени наводи да суд није дао закониту оцену свих изведених доказа у њиховој повезаности.

Неосновани су жалбени наводи да је нејасно каква је “погрешна представа” створена о тужиоцу, да суд није разјаснио шта је тема чланка и да ли се исти уопште бави тужиочевом личношћу, да тема чланка није тужиочева личност, већ поступање ВВ и другог политичког актера са којима тужиочева странка сарађује.

Ово са разлога што објављена фотографија тужиоца уз наслов “(...)” (дакле наслов у коме тужилац јасно означен својим именом) и у тексту у коме се говори о тужиоцу “...” несумњиво води закључку да се информације објављене у спорном чланку односе управо на тужиоца чија препознатљивост као субјекта информације је несумњива. При том, оваква квалификација тужиоца није проистекла из чињеничних тврдњи, а израз који је употребљен представља вредносни исказ који уколико је образован на основу чињеничних неистинитих исказа тада вређа част и углед, а што је у конкретном случају реч, због чега су неосновани жалбени наводи да израз употребљен за тужиоца представља дозвољени вид претеривања.

Иако се основано жалбама указује да је давање вредносних судова у принципу слободно, вредносни судови морају бити адекватни изнетим чињеницама. Истина вредносних судова не подлеже доказивању, али када одређен навод представља вредносни суд мора се имати у виду да постоји довољно чињеничних основа за исти, јер чак вредносни суд без чињеничног основа, који га поткрепљује, може бити претеран који став је изражен у предмету *De Haes и Gijssels* против Белгије из 1997. године, параграф 47 (*De Haes & Gijssels v. Belgium*, представка 19983/92, пресуда од 24.2.1997. године), што по оцени овога суда јесте ситуација конкретног случаја. У том смислу позивање туженог на ставове Европског суда за људска права у овом и осталим предметима истог суда наведених у жалби којима се указује на дифаматорне вредносне исказе није основано.

У конкретном случају није циљ да се ограничи слобода медија и слобода изражавања, преношење и објављивање информација, већ да се заштите права личности и успостави равнотежа, пошто свако право значи и обавезу, па је тако и право на слободу медија нужно ограничити заштитом друштвених, националних и моралних интереса. Јавно гласило је дужно да се стара о томе да информација коју објављује буде истинита и потпуна, с обзиром на озбиљност и последице које објављивање информација носи са собом.

Неспорно је право да се критикује рад тужиоца као носиоца политичке функције, а тиме и јавне личности, како се то основано жалбама наводи, али се то, супротно жалбеним наводима, може и мора чинити на начин који не повређује право тужиоца на част и углед, јер су част и углед сваког човека добра која су заштићена и чланом 18 и 23 Устава Републике Србије и чланом 8 Европске конвенције за заштиту људских права и слобода. Стога, имајући у виду изложене околности конкретног случаја повреда тужиочевих људских права има превагу над правом на информисање.

Неосновани су и жалбени наводи да за вредносне исказе из спорног чланка који се тичу тужичеве јавне објаве на друштвеним мрежама, а не тужиоца лично, јесте постојала чињенична основа управо у виду његовог јавног позивања на то да се играчи друге националности, а не српске подсети на “поштовање државне химне” и сл.

Оваквим наводима као и наводима да је изнети вредносни суд последица јавно исказаних симпатија тужиоца у медијима према појединим елементима фашистичке идеологије, извлачењем из контекста и изоловано посматраног дела дискусије о појединим политичким темама као и изношење аргументованог става о различитим аспектима и постулатима једне идеологије на којима почива деловање њених политичких лидера не може оправдати квалификовање тужиоца као припадника такве идеологије, посебно што политички дијалог у себи сублимира и стручну расправу што је стандард сваког модерног и демократског друштва те исти никако не може бити злоупотребљен у сврхе повреде основних људских права сваког појединог учесника нити може бити прихваћен као стандард изражавања у новинарству, како то правилно закључује и првостепени суд, а што прихвата и другостепени суд.

Ово зато што је тужилац оквалификован као “фашиста” што излази из домена вредносног суда и представља чињенични навод без икаквог доказног поткрепљења. Интерес јавности јесте да се у медијима износе сумње, ако постоје, у законитост рада јавних личности како би се на тај начин отворила шира дискусија о конкретном проблему али то не значи да се могу за некога објављивати информације да је “фашиста” који израз се данас користи као пежоративан термин којим се одређени појединац описује као неоправдано репресиван, због чега су такве информације подобне да повреде част, углед и достојанство тог лица. У конкретном случају ради се о недопуштеним наводима јер су, без обзира да ли се налазе у заједници са исказима који су од интереса јавности да зна, усмерени, пре свега, на то да повреде личност субјекта информације. Због тога они не представљају слободу изражавања која се не може ограничити, већ је ова слобода органичена правом на заштиту права угледа и части тужиоца. Употреба вредносних судова била је коришћена ради повреде достојанства личности тужиоца (част и углед), а не како би јавност била обавештена о личности тужиоца као носиоца јавне и политичке функције (члан 8 Закона о јавном информисању и медијима) и потезима које предузима у вршењу те функције који су последица неких обележја његове личности.

Неосновано је позивање тужених на стандард Европског суда за људска права изражен у предмету *Handyside* против Уједињеног Краљевства из 1976. године (*Handyside v. UK*, представка 5493/72, пресуда од 07.12.1976. године), у коме је суд тумачио слободу изражавања тако што је сматрао да она обухвата не само изношење прихватљивих ставова и информација, већ и друштвено неприхватљивих (шокантних, увредљивих, узнемирујућих), и у том смислу у осталим предметима истог суда наведених у жалби. Међутим, ни према Конвенцији за заштиту људских права и основних слобода (Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода “Службени лист Србије и Црне Горе”, Међународни уговори, број 9/03, 5/05, 7/05 и “Службени гласник РС”, Међународни уговори, број 12/2010), као ни пракси Европског суда за људска права, слобода изражавања није апсолутна. Сама Конвенција у члану 10 став 2 прописује изузетке када се слобода изражавања може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама, а то је у

случају да је то прописано законом, да постоји легитиман циљ тог ограничења, те да је то неопходно у демократском друштву. У демократском друштву неопходно је ограничити објављивање информација у медијима које су неистините и којима се вређа достојанство личности јер јавност нема оправдан интерес да зна неистину, а што је у складу и са Законом о јавном информисању и медијима којим се ограничава информисање којим се вређа достојанство личности изношењем неистинитих информација.

Неосновани су жалбени наводи у погледу висине досуђеног износа да тужилац није ни покушао да умањи наведену штету ниједним другим средством правне заштите у складу са законом. Ово из разлога што је првостепени суд приликом одмеравања висине правичне новчане накнаде имао у виду и да тужилац није тражио објављивање одговора.

Другостепени суд је ценио и остале жалбене наводе тужених али их није посебно образлагао применом одредбе члана 396 став 1 ЗПП јер не могу довести до другачије одлуке у овој правној ствари.

Потврђена је и одлука о трошковима поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 150, 153 и 154 Закона о парничном поступку, имајући у виду успех тужиоца у поступку, па су супротни жалбени наводи којима се указује на сразмеран успех странака у спору оцењени неоснованим.

Имајући у виду све наведено, апелациони суд одбио је као неосноване жалбе тужених и потврдио првостепену пресуду у ставу првом, трећем и петом изреке, применом одредбе члана 390 Закона о парничном поступку и донео одлуку као у ставу првом изреке ове пресуде.

Будући да жалиоци нису успели у жалбеном поступку, то им не припадају трошкови другостепеног поступка, због чега је на основу одредбе члана 165 став 1 у вези члана 153 ЗПП одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

Председник већа-судија

Зорица Булајић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић